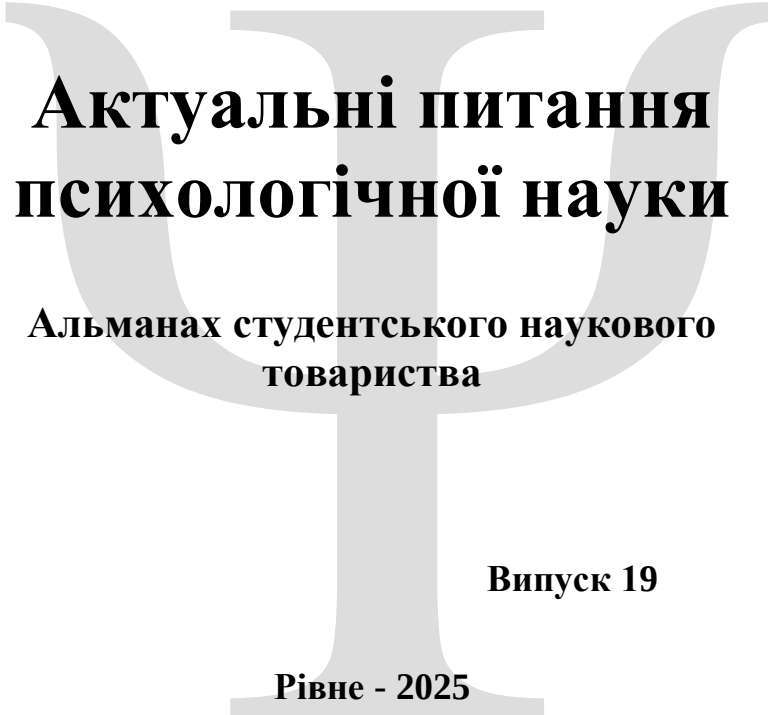

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

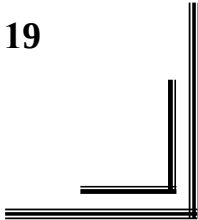

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 19

Рівне - 2025

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Вип. 19. Рівне: РДГУ, 2025. 118 с.

Головний редактор:

Олег Рудюк, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Наталія Михальчук, доктор психологічних наук, професор, професор, завідувач кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії РДГУ;

Олена Главінська, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії РДГУ;

Віталій Павелків, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Олена Ставицька, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії РДГУ;

Олена Сторож, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії РДГУ.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол від 22 грудня 2025 року, № 13)

ЗМІСТ

Бойчук Л. Вплив типу батьківського ставлення на формування особистості дітей дошкільного віку	5
Бойчук О. Психологічні особливості формування мотивації до навчання в підлітковому віці	8
Борисюк Д. Роль емоційного інтелекту у розвитку особистості	11
Гончарук О. Особливості образної пам'яті у підлітковому віці	16
Гордієнко В. Ціннісні орієнтації як чинник психологічної готовності військовослужбовців до професійної діяльності	19
Григорієва А. Особистісні чинники агресивної поведінки в юнацькому віці	23
Долинюк М. Вплив соціальних мереж на самооцінку підлітків	26
Єленець Ю. Вплив соціальних мереж на самооцінку підлітків	32
Жилка Н. Вплив типу батьківського ставлення на формування навчальної мотивації підлітків	35
Комар О. Вплив соціальних мереж на психічне здоров'я юнацької молоді	39
Кондратюк Н. Шляхи формування комунікативної компетенції медичних працівників	42
Кривко Н. Основні чинники психологічного благополуччя молоді в умовах війни	47
Марчук Д. Вплив тривожно-депресивного розладу на адаптивність військовослужбовців ЗСУ в період реабілітації	50
Мисько Я. Вплив порушення сну на психічний стан особистості	54
Мовчко О. Соціальні мережі як чинник розвитку депресивних станів	57
Мординська А. Психологічні методи впливу на стан стресу в юнацькому віці	62
Ольховик С. Вплив емоційного стану людини на увагу	64
Петровець А. Методи психокорекції емоційної сфери в юнацькому віці	67
Поліщук А. Роль тривожності у розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти в умовах війни	69
Попчук Д. Вплив емоційної сфери особистості на мотивацію діяльності	74

Праск А. Психологічні чинники психосоматичних розладів у молоді.....	77
Пустотіна С. Вплив корпоративної культури на рівень мотивації та задоволення роботою.....	79
Рачинська О. Особливості міжособистісних конфліктів в юнацькому віці	82
Романюк М. Психологія віральності контенту В Youtube	87
Ромашук К. Вплив травматичного досвіду на розвиток особистості підлітка.....	93
Сімончук Д. Особливості спілкування дітей молодшого шкільного віку	96
Сорокіна А. Використання арт-терапевтичних методів в роботі з військовими з ПТСР	99
Тодорович А. Психологічні особливості спілкування в юнацькому віці.....	102
Харчук Б. Особливості соціально-психологічної адаптації дітей, які постраждали від війни	105
Юшук А. Особливості дослідження депресивних станів у молоді	110
Янковська І. Психолого-педагогічні умови розвитку поведінкової і вольової саморегуляції у підлітковому віці	114

Список використаних джерел

1. Волинець Н.В. Психологічні чинники життєвих планів особистості в юнацькому віці. *Психологія особистості. Габітус*. 2022. Випуск 35. 34 С. 99-105.
2. Гріньова О. Психологія проектування особистістю життєвого шляху: юнацький вік: монограф. Вінниця: Нілан. 2018. 461с.
3. Дьоміна Г. А. Теоретичний погляд на особливості саморегуляції емоцій. *Modern methods for the development of science : Abstracts of I International Scientific and Practical Conference, Haifa, Israel. January 09 - 11, 2023*. Israel, Haifa : European Conference, 2023. Рр. 337-338.
4. Хавула Р. Життєва перспектива особистості в юнацькому віці. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Випуск 11. С.343-348.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Кондратюк Наталія, здобувач ОС «магістр», І курс РДГУ
Керівник: Артемова О.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Актуальність дослідження. Професійна діяльність медичних працівників супроводжується підвищенням ризиків емоційного вигорання та конфліктності, потребою швидко діяти в екстремальних ситуація та ухвалювати життєво важливі рішення. Питання готовності медичних працівників до ефективної, у більшості випадках кризової комунікації, має характеризуватися своєчасністю, точністю, повнотою та неоднозначним розумінням конкретної медичної ситуації. Висока стресогенність та психотравматичність професійної діяльності медичних працівників потребує розробки та впровадження медико-психологічних заходів для медичних працівників, а саме: психоосвіта (інформування) та психологічний тренінг (навчання базовим навикам професійної взаємодії з пацієнтом).

Мета дослідження - проаналізувати сучасний стан комунікативної компетенції медичних працівників та розробити і

апробувати тренінгові програми розвитку їх комунікативної компетенції.

Виклад основного матеріалу. Термін «комунікативна компетентність» (від лат. *communico* – роблю загальним, зв'язую, спілкуюся і *competens* (*competentis*) – здатний) означає сукупність знань про норми і правила ведення природної комунікації – діалогу, суперечки, переговорів і та ін. [2, стор.107].

Вперше термін «комунікативна компетентність» зустрічається в соціальній психології та трактується як здатність встановлювати і підтримувати ефективні контакти з іншими людьми за наявності знань і умінь. Вчені трактують термін комунікативна компетентність як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного спілкування, які формуються в процесі навчання та в результаті практичного досвіду взаємодії з іншими людьми. На думку В. Куніциної, комунікативна компетентність – це є володіння складними комунікативними навичками та вміннями, формування адекватних умінь в нових соціальних структурах, знання культурних норм і обмежень в спілкуванні, знання звичаїв, традицій, етикету у сфері спілкування, дотримання пристойності, вихованість, орієнтація в комунікативних засобах, властивих національному, становому менталітету і що виражаються в рамках даної професії [3, с..209].

На думку Ю. Жукова, комунікативна компетентність – це система внутрішніх ресурсів, необхідних для ефективної комунікативної дії в визначеному крузі ситуацій міжособової взаємодії. Він розглядає комунікативну компетентність і компетентність в спілкуванні як синонімічні поняття. Розглядаючи комунікативну компетентність необхідно визначити її структурні компоненти.

Існує кілька підходів розгляду цієї проблеми, вчені сфокусовані:

- на знаннях та здібностях, необхідних для спілкування (В. Захаров, В. Лабунська, Е. Руденський);
- на описі структури комунікативної компетентності, що здійснюється через комунікативні вміння. (А. Захаров, А. Мудрик);
- на комунікативних знаннях, здібностях та навичках, що являються структурними елементами комунікативної компетентності (Е. Сидоренко) [4, с.210]

З метою запобігання формуванню «емоційного вигорання», а також покращення взаємодії лікаря та пацієнта у 90-і рр. XX ст. почали активно розроблятися напрями роботи з медичним персоналом у вигляді психоосвітніх програм та комунікативних тренінгів. Програми тренування навиків спілкування та закріплюючі семінари тривалістю до 40 годин сприяють підтриманню отриманих навиків спілкування з пацієнтами на термін більше 2 років. Зазвичай тренінги орієнтовані на навчання основам ефективного слухання, використанні у бесіді відкритих запитань, узагальнень, покращення розпізнавання емоційних сигналів пацієнта, регулювання власного емоційного стану, підвищення емпатійності (співчуття та розуміння). Отримані навики приводять до формування достатнього терапевтичного альянсу з пацієнтом, і як наслідок залученості хворого до процесу лікування - покращенню його психологічної адаптації.

У протидії емоційному вигоранню важливою є роль підвищення рівня поінформованості з питань психології хворого, психології медичного працівника, психології лікувально-діагностичної взаємодії, пропедевтики психічних захворювань.

Основними психологічними компетенціями професійної взаємодії лікарів, які сприяють професійній адаптації є навики:

- налагодження та підтримання контакту з пацієнтом, достатнього для реалізації основних лікувальних завдань;
- повідомлення несприятливих новин, тяжкого діагнозу;
- ведення «переговорів щодо терапії» - вміння у доступній формі донести до хворого важливу інформацію щодо лікування захворювання, мотивувати на терапію, обґрунтовувати зміни лікувальної тактики у відповідності до змін клінічних завдань;
- рівень поінформованості щодо питань медичної психології та лікувально-діагностичної взаємодії;
- діагностування порушень психічної діяльності на рівні норма/розлад, а також, орієнтування щодо необхідності залучення спеціаліста з психічного здоров'я та застосування психофармакотерапії;
- структурування та організація робочого часу;
- протидії професійному стресу (безпечні для здоров'я методи зняття психічної напруги, адаптивний профіль копінгу) [1].

В сучасних дослідженнях комунікативної компетентності існує два підходи: теоретичний і практичний. У рамках теоретичного підходу дослідники розглядають поняття комунікативної компетентності, розробляють теоретичні концепції та моделі комунікативної компетентності, визначають її місце та роль в ефективному спілкуванні та взаємодії [4, с.209].

У практичному підході акцентуються увага на процесі розвитку і вдосконалення комунікативної компетентності: розробляються методи розвитку комунікативних умінь, реалізуються програми підвищення комунікативної компетентності, пропонуються практичні рекомендації для ефективного спілкування. На думку А. Хуторського, комунікативна компетентність включає знання мов, спілкування з людьми, навички взаємодії в колективі, володіння різними соціальними ролями [4, с.210].

Для досягнення мети нами буде використано комплекс сучасних методів дослідження, зокрема, наступні теоретичні методи:

- системний аналіз та логічне узагальнення при вивченні наукової літератури з теми дослідження, встановлення сутності та взаємозв'язку базових понять і структури формування інформаційно-комунікативної компетентності медичних працівників;
- моделювання при розробленні моделі формування комунікативної компетентності медичних працівників.

Для визначення рівнів сформованості у медичних працівників комунікативної компетентності та для розроблення нових підходів до її формування будуть використані емпіричні методи дослідження: спостереження, анкетування, психодіагностичні методики та математична статистика.

Висновки. Проаналізувавши сучасні підходи до трактування поняття «комунікативна компетентність» та стан проблеми шляхів її формування у медичних працівників на засадах технологічного підходу, ми дійшли висновку, що комунікативна компетентність є системою знань, умінь і навичок особистості, які забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію, і включають: мовленнєву, дискурсивну, соціолінгвістичну, ілокутивну, стратегічну, лінгвокультурну та міжкультурну компетентності. За технологічного підходу комунікативну компетентність медичного працівника

визначено як складову професійної компетенції, що полягає у здатності формування у нього навичок контактності, готовності до збору та аналізу інформації, планування та донесення до пацієнта суті діагностичних і лікувальних процедур, завершення комунікації, структурування комунікативного акту, вміння застосовувати різні комунікативні механізми з метою забезпечення терапевтичного впливу на пацієнта.

Встановлено, що формування комунікативної компетенції медичних працівників це цілеспрямований процес розвитку умінь і навичок, які на сьогодні є характерними рисами конкурентоздатного фахівця.

Забезпечення високого рівня професійно-комунікативної компетентності медичних працівників визначає ефективність надання медичних послуг, сприяє налагодженню порозуміння між усіма суб'єктами процесу медичного обслуговування, підвищує довіру пацієнта до медичного працівника, дозволяє уникати зайвих конфліктів та затримок в процесі лікування, реабілітації тощо.

Комунікативна компетенція є ключовим компонентом професійної діяльності медичних працівників. Вона включає знання, вміння, навички та особистісні якості, необхідні для ефективної взаємодії з пацієнтами, їхніми родичами, а також з колегами. В процесі проведення дослідження виявлено, що у медичному закладі недостатньо уваги приділяється систематичному розвитку комунікативних навичок. Основними проблемами є брак часу, відсутність структурованих програм підготовки та недостатня мотивація медичного персоналу.

Нами було визначено ефективні методи формування комунікативної компетенції, які у ході дослідження постараємося ефективно апробувати. Це і використання тренінгів з міжособистісного спілкування; впровадження симуляційних навчальних методик; розробка спеціалізованих програм підвищення кваліфікації з акцентом на комунікацію; практикування технік активного слухання, емпатії та управління конфліктами. Розробимо практичні рекомендації щодо організації навчальних заходів у медичному закладі, спрямованих на підвищення комунікативної компетенції. Це і регулярне проведення тренінгів, і створення кейсів

для моделювання реальних ситуацій у професійній діяльності та впровадження зворотного зв'язку від пацієнтів.

Апробація розроблених заходів підтвердить їх ефективність: медичні працівники, які пройдуть відповідне навчання, повинні продемонструвати зростання рівня комунікативної компетенції, що позитивно вплине на якість їхньої професійної діяльності та задоволення пацієнтів. Проведена робота сприятиме підвищенню якості надання медичних послуг через формування комунікативної компетенції, що є важливим аспектом професійного розвитку медичних працівників і загальної системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Абдрахімова Ц., Мухаровська І., Клебан К., Сапон Д., Калачов О. Особливості комунікації у медичному середовищі (методичні рекомендації). PMGP [інтернет]. 01, Травень 2020/ URL: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/212>
2. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: навчально-методичний посібник. К. ІЗМН. 1998. 204 с.
3. Куніцина В.М., Казарінова Н.В., Погольша В.М. Міжособистісне спілкування. Підручник для вузів.. 2001. 544 с.
4. Чеботарьова І.О. Комунікативна компетентність теоретичний аспект. *Наукові записки кафедри педагогіки* Вип. XXXVI. Харків. 2014. 215 с.

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Кривко Наталія, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Главінська О., кандидат психологічних наук, доцент

В умовах повномасштабної війни в Україні особливої актуальності набувають дослідження не лише впливу травми, а й пошуку внутрішніх та зовнішніх чинників, які допомагають особистості залишатися стійкою, активною та психічно здоровою. Однією з вразливих верств населення в цих умовах є молодь, яка

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 19

Наукове редагування – Олег РУДЮК
Відповідальна за випуск – Наталія МИХАЛЬЧУК

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,2.